

(Херсон)

**ВИКОРИСТАННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НА ЗАНЯТТЯХ З МОВНОЇ ПРАКТИКИ**

У статті окреслено основні компетенції, які формуються на заняттях французької мови під час проходження мовної навчальної практики завдяки використанню автентичних матеріалів та аудіовізуальних технологій. У статті розглядаються етапи роботи з фільмами на французькій мові: переддемонстраційний, демонстраційний та післядемонстраційний з відповідними завданнями до них. На заняттях мовної навчальної практики студенти переглядають два фільми «Собор Парижської Богоматері» та «Історія Парижу». Пропонуються зразки завдань для перевірки розуміння останнього переглянутого фільму, складання есе та контролю набутої комунікативної компетенції.

Ключові слова: аудіовізуальні технології, мовна практика, комунікативна компетенція, етапи роботи, французька мова.

У наш час спостерігається значне підвищення інтересу методистів, лінгвістів, психологів та викладачів до проблеми використання технічних засобів навчання. Досягнуті успіхи вирішення цієї проблеми висвітлено у працях Ніколаєвої С.Ю., Говорухи Н.І., Кашук С.М., Ляховицького М.В., Маслико Е.А., Шерстюк О.М., Савіної С.Н., та ін. Але питанню використання аудіовізуальних технологій на уроках французької мови приділено дуже мало уваги. З огляду на особливості застосування автентичних матеріалів як аудіовізуального засобу, який сприяє формуванню фонетичних, лексичних, граматичних аспектів мови та мовленнєвої компетенції в говорінні, читанні, аудіюванні, письмі, цієї проблемі слід приділити окрему увагу.

Актуальність статті визначена загальною тенденцією вивчення

психолого-педагогічних особливостей процесу навчання та пошуків найоптимальніших шляхів розвитку мовленнєвої діяльності студентів. Згідно із «Загальноєвропейськими рекомендаціями» той, хто вивчає мову, повинен оволодіти навичками використання інформаційних технологій з метою розширення мовних знань та міжкультурної компетенції [3, с. 24].

Метою цієї статті є висвітлення роботи з використанням окремих сучасних аудіовізуальних засобів, які сприяють оптимізації навчання французької мови. У статті пропонуються варіанти роботи з автентичним матеріалом, подаються методичні рекомендації до уроків французької мови згідно з програмою мовної практики студентів.

Навчання іноземних мов передбачає практичне опанування студентами мовленнєвих умінь на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі в типових ситуаціях. Оволодіння студентами іншомовним спілкуванням передбачає формування у них певного рівня комунікативної компетенції, зміст якої можна представити у вигляді схеми:

Комунікативна К = Мовна К + Мовленнєва К + ССК + ДК, тобто

Комунікативна компетенція (міжкультурне іншомовне спілкування) = мовна компетенція (фонетика, лексика, граматики) + мовленнєва (аудіювання, говоріння, читання, письмо) + соціокультурна та соціолінгвістична компетенція + дискурсивна компетенція.

Основні мовленнєві вміння включають: уміння здійснювати усне спілкування в типових ситуаціях навчально-трудої, побутової та культурної сфер спілкування; уміння розуміти на слух основний зміст автентичних текстів; уміння читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів та видів з різним ступенем розуміння їх змісту читання з розумінням основного змісту, читання з повним розумінням змісту; уміння зафіксувати та передати письмово необхідну інформацію [3, с. 40].

Студенти повинні засвоїти програмовий мовний матеріал як засіб оформлення або розуміння висловлювань у процесі спілкування на рівні,

визначеному стандартом. Для цього необхідно зрозуміти і засвоїти комунікативні функції засобів спілкування для їх коректного вживання у відповідних мовленнєвих ситуаціях, уміти самостійно відбирати саме ті мовні і мовленнєві засоби, які є оптимальними для реалізації комунікативного наміру та адекватними в соціально-функціональному плані у сфері спілкування.

Соціокультурна та соціолінгвістична компетенція включає: уміння вибирати та використовувати мовленнєві форми для здійснення комунікативних намірів у конкретних ситуаціях; уміння враховувати особливості мовленнєвої культури, правила вербальної та невербальної поведінки в типових ситуаціях спілкування.

Дискурсивна компетенція – це здатність керувати мовленням та структурувати його за допомогою тематичної організації, зв'язності, логічної організації, стилю, риторичної ефективності [3, с. 41].

Таким чином, оволодіння студентами іншомовним спілкуванням на заняттях з французької мови у рамках мовної практики повністю відповідає меті навчальної практики, яка включає розвиток та вдосконалення навичок розуміння французької мови на слух, розвиток навичок спонтанного мовлення, розвиток вміння висловлювати свої думки та почуття французькою мовою, розвиток мовної здогадки. На уроках французької мови студенти факультету іноземної філології мають можливість працювати в лінгафонному кабінеті та переглянути художні фільми мовою оригіналу.

Мовна практика з французької мови на 2 курсі навчання передбачає такі основні завдання: робота з аудіо та відеозаписами французькою мовою, перегляд художнього фільму мовою оригіналу; зустріч з носіями французької мови; проведення екскурсії французькою мовою по місту Парижу в якості гіда-перекладача.

Під час мовної практики студент повинен вміти: скласти план переглянутого фільму; з'ясувати логічний зв'язок подій фільму французькою мовою; передати зміст окремих епізодів фільму; відтворити

певні репліки персонажів; передбачити поведінку персонажів за певних обставин; висловити своє відношення до вчинків персонажів; перелічити ключові моменти фільму французькою мовою; вести бесіду з носіями мови з будь-якої теми; письмово відобразити прослухані аудіо матеріали.

Контроль мовної практики здійснюється через написання есе французькою мовою за матеріалами фільму, що було переглянуто. В есе повинні бути відображені історична епоха, на фоні якої відбуваються події, вказані головні персонажі, їх місце у ході події, їх головні риси характеру, їх відношення один до одного. Есе повинно охоплювати відношення автора до певних подій чи персонажів та персональне відношення студента до переглянутого фільму.

Іншим видом контролю мовної практики є презентація фрагменту екскурсії в писемній формі та проведення екскурсії по м. Парижу. Вищевказані види контролю мовної практики є серйозною, закінченою роботою, на основі якої викладач робить висновки про вплив мовної практики на розвиток та вдосконалення навичок студентів.

Студенти складають звітну документацію: щоденник мовної практики, де складено план відвідування лінгафонного кабінету із зазначенням днів та годин роботи. У щоденнику зазначається обсяг та характер роботи, робляться необхідні записи нової інформації з матеріалу фільму, бесід, прослуханих записів. Написане студентом есе оформлюється окремо та додається до щоденнику мовної практики.

Наведемо приклади роботи з аудіовізуальним аутентичним матеріалом. Перша половина занять мовної практики присвячена славетному «Notre Dame de Paris». Спочатку роботи відбувається знайомство з біографією та творчістю французького письменника В.Гюґо; аналізуємо стилеві особливості та визначаємо проблематику роману «Собор Паризької Богоматері». Ми маємо показати актуальність твору та його зв'язок із сучасністю, переглянув найпопулярнішу й найцікавішу постановку цього роману – мюзикл Люка Пламодона й Ришара Коччианта

«Собор Паризької Богоматері», що дебютував у Парижі 16 вересня 1998 року і став справжньою сенсацією у всіх франкомовних країнах. Під час роботи з фільмом студенти досліджують сучасну французьку мову мюзиклу та порівнюють її з мовою оригіналу.

На переддемонстраційному етапі знімаються мовні труднощі сприйняття тексту кінофільму й труднощі розуміння його змісту, вводяться й закріплюються нові слова, аналізуються функціональні типи використовуваних у тексті висловлювань, здійснюється перевірка розуміння раніше вивченого лексичного й граматичного матеріалу, формується соціально-психологічний фон й змістовні орієнтири для подальшого сприйняття форми й змісту кінофільму [4, с. 289].

Перед безпосереднім переглядом фільму студентам пропонуються орієнтири: питання за змістом, питання й варіанти відповідей до них, завдання, пов'язані з наступним переказом змісту, завдання на визначення послідовності й динаміки поведінки та взаємодії персонажів, завдання на оцінку й характеристику інформації фільму.

Демонстрація фільму супроводжується активною навчальною діяльністю студентів. Їм пропонується програма керування сприйняття фільму у формі схеми сценарію, плану, опорних слів і фраз. Студенти можуть також робити нотатки в опорному конспекті до тексту фільму [1, с. 95].

На післядемонстраційному етапі перевіряється ефективність використання в процесі перегляду фільму запропонованих на переддемонстраційному етапі орієнтирів сприйняття фільму студентами, здійснюється контроль розуміння змісту й використаних у фільмі мовних і мовленнєвих засобів. Особливу увагу варто приділити різним видам переказу (стислого, виборчого, диференційованого, дослівного, комунікативно орієнтованого). Доцільно також використати питально-відповідну роботу, драматизацію, рольове відтворення тексту (особливо діалогів), наступне озвучування фільму, відтворення й реалізацію

показаних у фільмі ситуацій спілкування, їхнє розширення, доповнення, перенос на ситуації повсякденного життя студентів [2, с. 347].

Друга половина роботи на заняттях мовної практики присвячена історії Парижу, тому, враховуючи вищевикладене, згідно з етапами роботи, пропонуємо нашу методичну розробку до перегляду фільму «Історія Парижу», із циклу «Вони побудували це місто».

1. Lexique à employer : les Romains, inondation f, thermes m pl, arène f, muraille f, insuffisance f d'eau, moine m, aqueduc m [a-kə-dyk], rigole m, péniche f, surpeupler, surgir, arche f, travée f, sécher qch, gratte-ciel m, invar., calcaire m, hydrofuge, tailleur m de pierre, misère f, la santé publique, exhumer les cadavres, chaux f, démolir des quartiers pauvre,s faire déménager, hors du centre, rayon m d'avenue, trappe f, phare m, humiliation f, sous-sol m, fromage m de Suisse, ingéniosité f

2. Questionnaire: 1. Qui étaient les premiers ingénieurs de Paris ? 2. Pourquoi la ville a-t-elle commencé à élargir et à grandir sur la rive gauche de la Seine ? 3. Quels vestiges de l'époque des Romains restent-ils comme monuments historiques ? 4. Quel rôle les thermes ont-ils joué à Paris ? 5. Quand les Francs ont-ils envahi Paris ? 6. Philippe Auguste, quelle décision a-t-il prise au XIII-e siècle pour défendre la ville ? 7. Où peut-on voir aujourd'hui les restes de la muraille ancienne ? 8. Où Philippe Auguste a-t-il fait construire son palais ? 9. Quel problème a surgi en 1223 après sa mort ? 10. Qui a résolu ce problème ? 11. Comment ce problème a-t-il été résolu ? 12. D'où vient le nom du café «les Rigoles» ? 13. Quelle était la norme d'emploi d'eau par personne pour le repas, le lessive ? 14. Louis Dominique Gérard, quel rôle a-t-il joué dans l'histoire de la ville ? 15. Quel autre problème a surgi au Moyen Age (en 1453) ? 16. Combien de ponts à travers la Seine y a-t-il à Paris aujourd'hui ? 17. Qui a fait construire le Pont Neuf ? 18. Pourquoi ? 19. Comment est le Pont Neuf ? 20. Combien d'années sa construction a-t-elle durées ? 21. Pourquoi a-t-on pu le construire seulement en 3 mois d'été ? 22. Où prenait-on les pierres pour sa

construction ? 23. Comment étaient le travail des tailleurs de pierre ? 24. Combien de masques y a-t-il sur le Pont Neuf ? 25. Louis XIV (le Soleil), pourquoi a-t-il fait construire le palais de Versailles ? 26. Quelle était la durée moyenne de la vie à cette époque-là ? 27. Comment a-t-on résolu la crise de la santé publique ? 28. Qu'est-ce qu'on a fait des os ? 29. En 1789 qu'est-ce qui s'est passé ? 30. Quand Napoléon s'est-il nommé empereur ? 31. Qu'est-ce qu'il a fait construire ? 32. Son neveu, Napoléon III, quel rôle a-t-il joué ? 33. A qui a-t-on chargé la tâche de la reconstruction de la ville ? 34. Décrivez les rues de cette époque ! 35. Haussmann, qu'est-ce qu'il a fait pour Paris ? 36. Quelle mission secrète avait-il ? 37. Pourquoi a-t-on placé le canal dans le sous-sol de la ville ? 38. Pourquoi ce canal est-il unique ? 39. Pourquoi a-t-on construit le système de canalisation ? 40. Peut-on se perdre dans le labyrinthe de la canalisation parisienne ? 41. Haussmann, qu'est-ce qu'il a fait construire pour le repos des Parisiens ? 42. Durant quelle période la Tour Eiffel, carte de visite de Paris, a-t-elle été construite ? 43. Quel pont a été construit d'après la même technologie que la Tour Eiffel ? 44. Quelle humiliation Paris a-t-il survécue en 1940 ? 45. Comment était Paris après la guerre ? 46. Comment est la ville à présent ? 47. Pourquoi y a-t-il très peu de gratte-ciel à Paris ? 48. Où presque tous les bâtiments hauts se trouvent-ils ? 49. Nommez des constructions qui sont contradictoires aux vieux bâtiments-monuments ? 50. Quelle est l'idée maîtresse du film ? 51. Ce film vous a-t-il plu ou pas ? Expliquez pourquoi ? 52. Qu'avez-vous appris de nouveau sur Paris ? 53. Racontez le film à votre ami qui ne l'a pas vu !

Після обговорення переглянутого фільму пропонуємо варіанти контролю. **Variante I.**

1. Recopiez le texte. Mettez les verbes entre parenthèses aux temps convenables: Présent - Pr ou Passé Composé - PC. Les mots nouveaux : les armes; sombrer; conquérir; des vestiges.

Paris (PC grandir) au cours des siècles. L'histoire la (PC orner) de monuments admirables. L'île de la Cité (Pr être) la partie la plus ancienne de la

ville. Tout (PC commencer) ici. Les Gaulois avaient construit dans trois îles, qui aujourd'hui n'en (Pr former) qu'une, un petit village: la cité des pêcheurs et des marins. C'est pourquoi le bateau (PC rester) écrit en latin: "Fluctuat nec mergitur" ce qui (Pr signifier): "Il (Pr flotter), mais ne (Pr sombrer) pas" .

La Gaule (PC être) conquise par les Romains et c'est avec Jules César qu'on (Pr trouver) pour la première fois dans l'histoire la mention de la Cité. Lutecia (Lutèce), c'est là le nom que lui (PC donner) Jules César dans ses "Commentaires sur la guerre des Gaules" en l'an 53 avant notre ère. A Paris on (Pr voir) de nombreux vestiges de l'époque gallo-romaine: les arènes et le théâtre, les thermes. Au V-e siècle les tribus des Francs (PC conquérir) la Gaule.

Le nom de Lutèce ne (PC rester) pas à la ville. Elle (PC prendre) le nom de Paris qui lui (PC venir) des pêcheurs - Parisii, habitants de la Cité. La ville (Pr s'étendre) sur les deux rives de la Seine. Au XII-e siècle Paris (PC devenir) la capitale de la France.

2. Relisez le texte et dites si c'est vrai ou faux? Si c'est faux, corrigez-le.

1. La Cité est la partie la plus ancienne de la ville.
2. Les Romains ont construit cette petite cité.
3. C'était la cité des pêcheurs et des mineurs.
4. Le drapeau bleu, blanc, rouge reste aux armes de la ville.
5. Avec Jules César on trouve pour la première fois la mention de la cité.
6. Jules César lui a donné le nom de Lutèce.
7. Il ne reste pas de vestiges de l'époque gallo-romaine.
8. Le nom de Lutèce est resté après la conquête des Francs.
9. Le nom de Paris lui ont donné Parisii, habitants de la Cité.
10. Au XII-e siècle Paris devient la capitale de la France.

3. Faites le test ! Reliez les deux parties:

1. L'Arc de Triomphe se dresse au milieu de la place ...
2. La plus célèbre sculpture de l'Arc de Triomphe est ...
3. L'ancienne résidence des rois, il est de nos jours le palais de l'art...
4. Autour de cette place on voit huit statues...

5. L'un des chefs-d'oeuvre de l'art gothique...
6. L'ancienne prison royale prise par le peuple français...
7. Le quartier préféré des peintres, des poètes, des écrivains, des chansonniers.
 - a) Le Louvre, b) Montmartre, c) La Concorde , d) Notre-Dame de Paris, e) Charles de Gaulle, f) La Marseillaise, g) La Bastille

Variante II

1. Recopiez le texte. Mettez les verbes entre parenthèses aux temps convenables: Présent - Pr ou Passé Composé - PC.

En 1666, le feu (PC démolir, IIgr.) une grande partie de Londres: il (PC falloir) reconstruire la capitale, et Londres (PC être) pendant longtemps la ville la plus moderne d'Europe.

A Paris un homme (PC remplacer) le feu. Il s'appelait Haussmann, administrateur français qui (PC être) dix-sept ans préfet de la Seine; il (PC se rendre) célèbre par les travaux qu'il (PC diriger) et qui (PC transformer) complètement Paris. On lui (Pr devoir) les grandes avenues d'aujourd'hui et les grands boulevards. Pour faire ces travaux, Haussmann (PC oser) démolir de belles choses. Certaines personnes ne (PC être) pas contents, mais cela ne (PC empêcher) pas Paris de devenir une ville moderne. Tout cela (PC se passer) sous Napoléon III, il y a plus de cent ans. Haussmann (PC voir) loin, mais pas assez pour préparer Paris d'aujourd'hui, avec tout ce que le progrès (PC changer) dans la capitale française.

De nouveaux quartiers (Pr s'élever). Et au centre même de Paris on (PC procéder) au grand déménagement des Halles, construites par Haussmann en 1860. Le "Ventre de Paris" s'en (PC aller) à Rungis, sur la route d'Orly, et un nouveau quartier (PC naître) à sa place. Le vieux Paris (PC rester), mais près de lui, autour de lui, à l'intérieur de lui un nouveau Paris (Pr être) en train de naître.

2. Relisez le texte et dites si c'est vrai ou faux? Si c'est faux, corrigez-le.

1. La guerre de Cent ans a démoli Londres.
2. A Paris le feu a remplacé la guerre.

3. Haussmann est devenu célèbre par la transformation de Paris.
4. Pour faire ces travaux il a construit de belles choses.
5. Cela a permis à Paris de devenir une ville moderne.
6. Tout cela a eu lieu sous Napoléon III.
7. Haussmann a vu assez loin pour préparer Paris d'aujourd'hui.
8. On a construit de nouveaux quartiers avec les Halles.
9. Le "Ventre de Paris" a été construit en 1860.
10. De nouveaux quartiers sont en train de naître autour le vieux Paris.

3. Faites le test ! Reliez les deux parties:

1. «Au grands hommes la Patrie reconnaissante» ...
 2. Pour admirer Paris du haut de la Tour Eiffel allez au ...
 3. Il a donné l'ordre de construire l'Arc de Triomphe...
 4. L'avenue qui relie la place Ch. de Gaulle et la place de la Concorde...
 5. Ici on voit les tombes des musiciens, des écrivains, des peintres, des militants du mouvement ouvrier...
 6. Vous pouvez y admirer les chefs-d'oeuvres de l'art plastique...
 7. Sa construction a duré du XII-e s. jusqu'au milieu du XIII-e siècle...
- a) Notre-Dame de Paris, b) Le cimetière Père-Lachaise, c) Les Champs-Élysées, d) Champs-de-Mars, e) Napoléon II, f) Le Panthéon, g) Le Louvre

Запропоновані студентам питання та варіанти контролю сприяють розумінню головної інформації та обговоренню фільму, а в подальшому слугують опорою до складання есе. Таким чином, після проведеної роботи студенти готовляться до презентації та проведення екскурсії по м. Парижу.

Отже, вагомість використання аудіовізуальних технологій у загальному процесі навчання французької мови розкривається через його незаперечний зв'язок з формуванням мовленнєвої компетенції. Використання автентичного матеріалу стає для студентів не тільки багатим джерелом країнознавчих знань про історію, культуру, економіку, політику, побут країни, формує їх світогляд, але й розвиває мислення, збагачує їх

словниковий запас, дає змогу простежити використання різних граматичних структур. Значна розумова робота, котра виконується студентами з метою проникнення у зміст тексту, розвиває мовну здогадку та антиципацію, самостійність у подоланні мовних та смислових труднощів, інтерес до оволодіння французькою мовою, сприяє підвищенню ефективності її вивчення.

Здійснене дослідження не претендує на остаточне розв'язання заявленої проблеми, не охоплює всіх питань, пов'язаних з мовною практикою студентів. Перспективні напрями подальшої роботи вбачаються в пошуку, розробці, апробації та впровадженні в навчальний процес ефективних форм і методів навчання іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голотюк О.В. Формування мовленнєвої компетенції в говорінні на просунутому етапі на основі автентичного фільму / О.В. Голотюк // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. – Київ-Запоріжжя, 2007. – Вип. 45. – С.93-97.
2. Голотюк О.В. Педагогічне застосування кліпів як аудіовізуального засобу навчання на уроках французької мови / О.В. Голотюк // Педагогічні науки: Зб. наук. пр. – Вип. 49. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2008. – С. 344-352.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання // Наук.ред.українського видання С.Ю.Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 261 с.
4. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справочное пособие // Е.А.Маслыко, П.К.Бабинская, А.Ф.Будько, С.И.Петрова. – 7-е изд., стер. – Минск: Вышэйшая школа, 2001. – 522 с.

Голотюк Елена

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АУДИОВИЗУАЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЗАНЯТИЯХ ЯЗЫКОВОЙ ПРАКТИКИ

В статье обозначены основные компетенции, которые формируются на занятиях французского языка во время прохождения языковой учебной практики благодаря использованию аутентичных материалов и аудиовизуальных технологий. В статье рассматриваются этапы работы с фильмами на французском языке: преддемонстрационный, демонстрационный и последедемонстрационный с соответствующими заданиями к ним. На занятиях языковой практики студенты просматривают два фильма: «Собор Парижской богородицы» и «История Парижа». Предлагаются образцы заданий для проверки понимания последнего просмотренного фильма, составления эссе и контроля приобретенной коммуникативной компетенции.

Ключевые слова: аудиовизуальные технологии, языковая практика, коммуникативная компетенция, этапы работы, французский язык.

Golotyuk Olena

USING AUDIOVISUAL TECHNOLOGIES ON THE LESSONS OF LANGUAGE PRACTICE

The urgency of the of the article is determined by the general tendency of studying the psychological and pedagogical of the learning process and the search for the most optimal ways of developing the speech activity of students. According to the 'European Recommendations', one who learns a language must acquire the skills of using information technology to enlarge language knowledge and intercultural competence.

The purpose of this article is to show the work of using some of the contemporary audiovisual technologies that help the optimization teaching of French language. The article offers variants of working with authentic material, gives methodical recommendations to the lessons of French language in accordance with the program of the language practice.

The article describes general students' competences which form on the lessons of French using the authentic materials and audiovisual technologies during the language practice. The article examines the stages of work with films on French: before film showing, film showing and after film showing with tasks. The students watch two films on the lessons of language practice: Notre Dame and History of Paris. The examples of tasks are offered to check the understanding of the last watched movie, the writing of essay and control the acquired communicative competence.

Key words: audiovisual technologies, language practice, communicative competence, stages of work, French.

Голотюк Олена Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри німецької та романської філології Херсонського державного університету.